

זכרון עולם

האשה החשובה ודפית צדקה וחסד

מרת רודה שניצר

ע"ה

ב"ר מאיר ז"ל

תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב

כולל "סנה משה"

ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש למגידי שיעור "דף היומי"

חתימת סופר 3 תד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

זכרון עולם

איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד

משה שניצר

ז"ל

ב"ר מנחם מנדל ז"ל

תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א ♦ לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

מסכת נדרים ס"א-ס"ז ♦ כלים ה', ט' - ו', א'

גליון מס' 1231

בס"ד, א' טבת תשפ"ג

השבוע בגליון

♦ גיוס כספים

♦ התרששות אינה אונס!

♦ שידון שתלוי בהתנהגות אבי הכלה

♦ הדיר את חבריו מביתו, מכרו ושבו וקנאו

♦ מהאם כלי המקדש נותרו בקדושתם לאחר החורבן?

♦ המוכס שהבטיח שלא יאכל בשר ולא ישתה יין אם לא יחזיר את ההלוואות

בשורה לקוראי הגליון!

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם

להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

על הריצפה

לפני תקופה קיבלנו תגובה מעניינת ביותר מיהודי העוסק לפרנסתו בעריכת דין, ולאחרונה זכה להתחיל ללמוד תורה בחברותא טלפונית עם רב מגיד שיעור מבית המדרש מאורות הדף היומי. באמצעות מגיד השיעור הוא ביקש להעביר מסר חשוב לאנשים רבים: כבר תקופה ארוכה שניקר בי הרצון להתוודע לתורת ישראל. הרי יהודי אני, בן לאברהם, יצחק ויעקב! ברם, מנגד צפו ועלו בדמיוני תגובות שונות של חברי לעבודה כשיראוני עם השפופרת על האוזן וספר תלמוד פתוח לפניי... לאחר תקופת חיבוטים הרהרתי בדבר שוב ושוב והחלטתי כי עלי להיות שלם עם דבר שאני יודע שהוא חשוב ולעשות את המעשה הנכון. להפתעתי המרובה, לא זו בלבד שהתגובות היו חיוביות, כמעט

דף סב/א ובאו בה פריצים וחיללוה

האם כלי המקדש נותרו בקדושתם לאחר החורבן?

במסכת עבודה זרה (נב/ב) נאמר שלאחר חורבן בית המקדש סברו חכמים שיש לאסור לעולם את השימוש בכל הכסף והזהב שבעולם, מפני שבחורבן התערב כסף וזהב של הקדש בכסף חולין ואסור להשתמש בו. לבסוף לא אסרו זאת מפני הפסוק ביחזקאל (ז/כב): "וַבָּאֵו כֶּה פְּרִיצִים וְחִלְלוּהָ", מכאן שהכובשים גרמו לחילול הקדושה ושוב אינם קדושים. לפיכך, אומרת הגמרא, סרה הקדושה גם מאבני המזבח ששיקצו מלכי יוון.

בנושא זה קיימת מחלוקת מפורסמת בין בעל המאור, רבי זרחיה הלוי - הר"ז, לבין בר-הפלוגתא שלו, הרמב"ן.

לדעת הר"ז חפצי הקודש התחללו מדין מעילה, שהרי הלכה ידועה היא שהמועל בממון הקדש מחללו בכך מקדושתו ומתחייב לשלם את תמורתו. אמנם דין "מעילה" יש רק בישראל ולא בנכרי, ולפיכך הוא מפרש כי בעת בחילול הקודש והמקדש על ידי האוייבים השתתפו פריצי ישראל שסייעו להם במלאכתם והם אשר מעלו בממון הקודש וגרמו לחילולו.

הרמב"ן חולק על דבריו בתוקף וסבור כי חילול הקודש במקרה זה הוא מפני גזירת הכתוב שכיבוש הנכרים מחלל את הקדושה.

מחלוקתם אינה רק לגבי אופן חילול הקודש ותו לא, אלא השלכות מעשיות נובעות הימנה לגבי חפצים הקדושים בקדושת הגוף כגון, קרבות וכלי שרת, שמעילה אינם מחללתם וגם אם מעלו בהם הם נותרים בקדושתם (ראה קידושין נה/א).

לעילוי נשמת

הר"ר **אהרן ליסטנברג** ז"ל ב"ר חיים פנחס ז"ל

נלב"ע כ"ד בכסלו תשס"א **תנצב"ה**

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **מרים ברכה רוזנצוויג** ע"ה

ב"ר מאיר יהושע ז"ל

נלב"ע כ"ט בכסלו תשע"א

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **שפרה בליטנטל** ע"ה

בת הר"ר שכנא דוד ז"ל

נלב"ע כ"ח בכסלו תשמ"ב

תנצב"ה

הונצחה ע"י נכדה ידידינו

הר"ר **שאוול חסדיאל** ומשפ' שיחיו - בני ברק

לעילוי נשמת

מרת **גיטל בריל** ע"ה

בת ר' אברהם נחום הלוי ז"ל

נקטפה כ"ג בכסלו תשמ"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **שושנה זילברשטיין** ע"ה

ב"ר משה יהודה יבדלחט"א נלב"ע ביום כ"ט בכסלו תשס"ד

תנצב"ה

לפי הרז"ה, שחילול הקודש נעשה על ידי יהודים פושעים, התחלל, איפוא, ממון הקדש בלבד, אך כלי השרת נותרו קדושים עד היום הזה. ואילו לפי הרמב"ן שגזירת הכתוב היא שקדושת המקדש פגה עם כיבושו על ידי נכרים, הוא הדין גם לגבי כלי השרת ונמצא שכיום כלי השרת אינם קדושים (דבריהם נמצאים בע"ז שם בדף כ"א/א בדפי הרי"ף).

במחלוקת זו עסקו רבים מגדולי הדורות והביאו ראיות לכאן ולכאן. אחת הראיות נעוצה בסוגייתנו. גמרתנו אומרת כי "בלשצר השתמש בכלי קודש שנעשו חול" ובכל זאת ענש. הרי לנו כדעת הרמב"ן שכלי הקודש של המקדש התחללו, שהרי לפי דעת הרז"ה כלי הקודש נותרו בקדושתם ומדוע נאמר בגמרא "שנעשו חול"! ("אבי הנחל" דף מו/ב מדפי הספר, ועוד רבים).

[לאחר שהתוודענו למחלוקת איתנים זו, מעניין לציין בקשר לכך ביאור נאה על פסוק במגילת אסתר מדברי הגאון רבי אייזיק חריף זצ"ל ("אבי הנחל" שם).

במסכת מגילה (יב/ב) דורשת הגמרא את פסוקי המגילה אחד לאחד. את הפסוק (אסתר א/יד) "וַיִּקְרָב אֶלָּיו כְּרִשְׁתָּא שְׁתֵּר אֲדָמָתָא תְּרַשֵּׁי מֶלֶךְ מְרֻסָּא מְמוּכָן שְׁבַעַת שְׁרֵי פָנֶי וּמְדִי" דרש רבי לוי כי כולו מתייחס לקרבנות: אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, "כרשנא" - כלום אומות העולם הקריבו לפניך כרים בני שנה? "שתר" - כלום הקריבו לפני שתי תורים? וכן על זה הדרך.

השאלה המתבקשת היא, מה תביעה היא על הנכרים שלא הקריבו קרבנות כישראל? ברם, בגמרא ובמדרש מבואר כי במשתה שערך לבש אחשוורוש את שמונת הבגדים של הכהן הגדול. קטרגו עליו המלאכים, איפוא, מדוע הוא לובשם ומבזם, כלום עוסק הוא עכשיו בהקרבת קרבנות? ברי, כי אם הבגדים עדיין היו בקדושתם, כשיטת הרז"ה, היתה תביעת המלאכים נוקבת יותר - אחשוורוש משתמש בכלי קודש! ברם, לדעת הרמב"ן אפשר לבאר כי בגדים אלה כבר לא היו קדושים, עם זאת ראוי לנהוג בהם בכבוד ולא להשתמש בהם כבגדי חול וזאת טענה המלאכים...].

דף טז/ב אלא אמר ר"ל שירדו מנכסיהן

המוכס שהבטיח שלא יאכל בשר ולא ישתה יין אם לא יחזיר את ההלוואות

לפני למעלה מארבע מאות שנה חי רבי חיים כפוס, מגדולי הדור, אשר כבר בימיו כונה "בעל הנס".

נס ההתפקחות: החיד"א (שם הגדולים מערכת גדולים מ') מספר כי רבי חיים היה דיין במצרים ובאחד הימים נסתמא בעיניו והיו מרגנים אחריו כי לקח שוחד. כששמע רבי חיים את הדברים אמר כי אם האמת כפי שמרגנים עלי, ישאר עיוור לעולם, אך אם נזהר ביותר שלא ליטול שוחד, יאירו עיניו כבראשונה. "ואני הצעיר ראיתי חתימתו כשהיה סגי נהור, והיה חותם מאומד וכמעט אין האותיות ניכרות כמי שלא ראה. וראיתי חתימתו אחר כך "ה" נסי חיים כפוס" כתובה ומאושרה. ועד היום כל הנשבע לשקר על קברו, נענש".

לפני מאה שנים הוכיח הגרי"מ טולידנו זצ"ל כי מקרה זה אירע במעשה הבא.

באותה תקופה התגלעה מחלוקת הלכתית בין רבי חיים כפוס לבין רבי בצלאל אשכנזי בעל החיבור הנודע שיטה מקובצת. במחלוקת התערבו גדולי הדור במצרים ובצפת, ביניהם הגר"מ אלגנטי, המהרי"ט, ועוד.

גיוס כספים: מעשה באדם שזכה במשרת המוכס, שהיתה עתידה להניב לו הון רב, אך הוא נאלץ לפייס בממון רב את אחד משרי הממלכה שהתנגד למינויו, ולשם כך נטל הלוואות מאנשים שונים תוך הבטחה כי מצבו הכלכלי שפיר ובטוח הוא כי יפרע להם את חובו. כדי לחזק את דבריו נדר שאם לא יפרע את חובו הרי הוא נודר עצמו מאכילת בשר ומשתית יין. לא רק הוא נדר כך, אלא גם יהודי בשם אברהם שהבטיח לכל שאין כל חשש להלוות כסף למוכס, וכן שני ערבים שחתמו על השטר. בסופו של דבר פוטר המוכס ממשרתו, ירד מנכסיו, ואת הלוואותיו כמובן לא פרע, אך בשר המשיך לאכול ויין המשיך לשתות.

המוכס טען - "נדרי אונסין": ותהום העיר. עליו לקיים את נדרו טענו רבים. ואילו הוא טען כנגדם: "נדרי אונסין!" הן למדנו במשנה (כז/א) כי אדם הנודר שחבירו לא יהנה מנכסיו אם לא יבוא לאכול עמו ולבסוף לא לא חבירו מפני אונס, כגון שחלה בנו וכדומה - הנדר אינו חל מפני שהוא מוגדר "נדרי אונסין", שכן דעת הנודר היתה שאם חבירו יוכל לבוא ולא יעשה כן אזי יחול הנדר, ובמקרה זה הן חבירו לא יכול היה לבוא. מעתה גם נדרו של המוכס מוגדר "נדרי אונסין", וכי התכוון לנדור גם למקרה שיתרושש מנכסיו?

כולן, אלא שכבר הפניתי אליכם אנשים נוספים ממקום עבודתי ואני חושב שזה כבר לא יהיה מופרז מצידי לנחש כי בעוד חודשים אחדים יוקם אצלנו שיעור קבוע בתוך המשרד.

הרב מגיד השיעור שליט"א הפנה את תשומת לבנו למעשייה מעניינת שעיקרה סופר על ידי הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל באחת מדרשותיו (אור לציון - מחשבה ומוסר עמוד קע"ד) בשם הגאון רבי בן ציון לופוס זצ"ל, העוסקת בנושא זה.

בעיר רחוקה ממרכזי היהדות התקיימה קהילה יהודית בשלווה ובנעימים. הרב האחרון של הקהילה נקבר דורות לפני כן בבית הקברות המקומי ומני אז לא כיהן איש תחתיו. דורות באו ודורות חלפו, המסורת נשתמרה אך בהעדר מנהיג רפו מוסרות הדת והתרופפה ההלכה.

באחד הימים רוח של קדושה נחה על אחד מיהודי הקהילה. הוא החל להתעניין במקורות יהדותו, נסע לארץ אחרת למד והחכים ושב מחוזק לעיר מגוריו. בתוך תוכו היה שלם ושלו עם החלטתו אך לצערו הרב הוא לא היה מסוגל להתגבר על תגובות הסביבה, לכשיבואו, אם יבואו. לפיכך בביתו נהג כדת וכדין, אך מחוצה לו... נהגו זה נמשך תקופה ארוכה. הוא ייסר את עצמו קשות על כך שאינו מסוגל להיות שלם עם אמונתו גם בפני חבריו, אך הוא לא מצא בנפשו את העוז לנהוג כפי שהיה רוצה.

באחד הימים נכנס לסניף הבנק אדם עתיר נכסים ובידו תיק שחור. הוא היה אחד הלקוחות הנכבדים של הבנק והחזיק בו גם כספת בה אצר את מטבעותיו. סוחר מטבעות עתיקים היה האיש, ומידי פעם בהצטבר ברשותו כמות שיש בה כדי לגרום לנדודי שינה מאימת הגנבים היה צורם ומטמינם בכספתו השמורה שבבנק.

האיש פסע פנימה בהדרת כבוד מלווה בשני שומרי ראש. את המזוודה החזיק בעצמו, משל אומר: אלמלא כספי לא הוד ולא הדר לי, ולשומרים לא הייתי זקוק. מקל הליכה נשמט בטעות מידיו של קשיש ורגליו הבוטחות של מידוענו הסתבכו בו נואשות. כהרף עין הוא מצא עצמו שטוח על הרצפה הממורקת לקול אלפי צלילים מתכתיים שהדהדו מכל הפינות. מטבעות מכל המינים והסוגים התגלגלו בחפיזה ונחבטו מטבע מטבע בתורו בחפץ נוקשה, השמיעו תרועה ונדמו. כהרף עין עטו שומרי ראשו על פתח הבנק כדי למנוע כניסה ממי שצריך למנוע, והאדון הנכבד החל זוחל על ארבע בסיוע ראשי הבנק ובכיריו כדי ללקט את מטבעותיו. אלמלא ידע הפקיד כי יאבד את משרתו, על-אתר היה פורץ בצחוק רועם למראה מכובדי הארשת ומהודרי הבגדים הזוחלים כפעוטות בין השולחנות. אלפי זהב וכסף.

המטבעות הושבו אל מזוודתם והסדר שב על כנו. איש איש התרומם מן הרצפה בעזרת חבריו, ניער את בגדיו ופנה אל עיסוקיו.

בערב היום הלמה בראשו המחשבה: אם הדבר מכובד בעיניך, איש לא יבז לך! הסוחר העשיר ובכירי הבנק זחלו כפעוטות דקות ארוכות בלא בושה, מפני שהם ידעו שהם עושים את המעשה הנכון! טוב לי תורת פיך, מאלפי זהב וכסף!

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף סב/א אוי לו לטרפון שזה הורגו

השם גרם

לא אמר: 'אוי לי אלא 'אוי לו לטרפון'. חשוש חשש כי שמו **טרפון** גורם **שיטרף** ויהרג על ידי אחרים (מלשון "**טרף**" טורף יוסף"). זוהי כוונתו: אוי לו לשם טרפון שבעטיו אני נהרג... (בן יהוידע).

דף סב/א ואל תעשם קרודם

סולם לעלות עליו

אמר הגר"י מסלנט זצ"ל: הלומד לשם פרנסה הרי הוא דומה לאותו עני שהוציא את כרכי הש"ס הגדולים, סדרם בערימה כמין מדרגות ועלה עליהם כדי ליטול גלוסקה שהונחה מעל הארון... (חיי המוסר).

דף סב/א ... אל תעשם עטרה אל תעשם קורדום

זהירות מחילול השם

במסכת דרך ארץ (פרק ב') נאמר, שלא לעשותם 'קקרום וכעטרה'.

פסר הדברים שבעוד שכאן מדברים לכל אדם, הרי ששם האזהרה היא לתלמיד חכם: עליו להזהר אף שלא לעשות דברי **הדומה** לקרדום ולעטרה, מפני חילול השם (לשמוע בלימודים).

דף סד/ב ארבעה חשובין כמת

מצוה לקיים דברי המת...

סיפר הגרמ"י לפקוביץ זצ"ל:

חמי, הרב מזאבינקא, רבי אברהם יצחק גרשונוביץ, הילך בבחרותו אצל רבו רבי אליעזר גורדון, ראש ישיבת טלז, וביקש ממנו מעות להוצאות הדרך. לא הסכים רבי אליעזר אלא אם יאמר דברי תורה. **נמלך** רבי אברהם יצחק בדעתו ואמר: חז"ל אמרו מצוה לקיים דברי המת, ומכיון שעני חשוב כמת, יש למלא את בקשתו...

ענהו רבי אליעזר: כל זאת כאשר המת מצווה בעוד חי, ולא כשהוא כבר מת...

מכל מקום, מכיון שנהנה מתשובתו, נתן לו כדי צורכו להוצאות הדרך.

דף סד/ב ארבעה חשובין כמת... וסומא

נתינת היד על העיניים בקריאת שמע

אמר רבי מנדיל מקוסוב זצ"ל:

לפיכך נותנים היד על הפנים בעת קריאת שמע, כי כיון שהסומא חשוב כמת, הרינו מסמלים בזה כי מוכנים אנו למסור נפשנו עד כדי מיתה על קדושת שמו יתברך (אהבת שלום).

דף סה/א ויאל משה אין אלה אלא שבועה

שיכיר מעצמו

במכילתא נאמר שבשעה שמשה רבינו ביקש לשאת את ציפורה בת יתרו, השביעו יתרו שבנו הראשון שיוולד לו יהיה עובד עבודה זרה.

היתכן?

ביאר החידושי הרי"ם זצ"ל:

יתרו חפץ שבן אחד יכיר מעצמו את הקב"ה לאחר שיווכח שאין בעבודות האלילים שום ממש ותועלת וכולן שווא הן... (פרדס יוסף).

דף סו/ב המלבישכן שני

שני ועדנים

'שני' מבאר החתם סופר זצ"ל, רומז לחטא ("אם יהיו חטאים כשנים"). כי אכן היופי יכול להביא לידי חטא. אך התורה ומוסריה הם עדי זהב על השני המונע מחטא. כי רבי ישמעאל אף שיפה את בנות ישראל עוד טרח ללמדן מוסר ותבונה לבלתי ירום ליבן בקרבן.

התרוששות אינה אונס! רבי חיים כפוזי הסכים עם דבריו, אך כנגדו יצא חוצץ רבי בצלאל אשכנזי, בעל שיטה מקובצת, וטענתו עמו: האם התרוששות נחשבת אונס? הס מלהזכיר! הנה, בגמרתנו מבואר כי לפני שהסכים יתרו לתת את בתו ציפורה למשה רבינו נשבע משה ליתרו שלא ישוב למצרים אלא יישאר להתגורר במדין. בסופו של דבר חזר משה למצרים לאחר ששני שונאיו, דתן ואבירם התרוששו מנכסיהם, מפני שבכך היה "פתח" לנדרו "פתח" הוא אמירה של הנודר, כי אם בשעת הנדר היה יודע את מה שהתוודע לו היום - לא היה נודר אז]. מאחר שכלל בדיני התרת נדרים קובע כי "פתח" שלא היה צפוי כלל בשעת הנדר, אינו "פתח" ראוי, הרי לנו כי התרוששות היא דבר מצוי, שאם לא כן, כיצד מצא משה "פתח" לנדרו בכך שדתן ואבירם ירדו מנכסיהם. מעתה, כיצד יכול הנודר לטעון כי 'לא חשב' על אפשרות זו? הן כל עיסוקו הוא להבטיח שישב את הכסף, האם לא העלה על דעתו שיתכן שלא יחזיר את הכסף מפני שיתרושש? וודאי שחשב על כך, ומשלא פירט והתנה שנדרו לא יחול אם יתרושש, הרי נדרו חל גם באופן זה.

רבי חיים כפוזי הסכים עם הדברים אך טען כי דווקא משום כך לדעתו נדרו של המוכס מוגדר "נדרי אונסין". כלומר, אין חולק על כך שהתרוששות מנכסים אינה מוגדרת כמאורע בלתי צפוי, אדרבה, כל אדם יודע שאינו יודע מה ילד יום. לפיכך, ברי שבשעה שהמוכס נדר את נדרו הוא שכח אפשרות זו שיתכן שיעני, שהרי אם היה זוכר זאת ודאי היה מתנה ומציין כי אינו נודר על דעת שירד מנכסיו. מאחר שבשעת נדרו לא זכר זאת, הרי נדרו הוא בעל מאפיינים זהים ל"נדרי אונסין", וכשם ש"נדרי אונסין" אינם חלים כך נדר זה אינו חל.

מחלוקת הלכתית זו פשתה בציבור וחצתה קהילות, עד שיצאו שמועות זדוניות כי רבי חיים כפוזי נטל שוחד מן המוכס כדי להצדיק את טענתו ולכן נסתמאו עיניו. עמד רבי חיים ואמר כי אם הצדק עמו ישוב מאור עיניו, וכך היה!

דף סה/א שאני נושא את פלונית שאביה רע

שידוך שתלוי בהתנהגות אבי הכלה

במשנתנו מבואר כי אדם הנודר שלא ישא אשה פלונית מפני מעשיו הרעים של אביה, ואחר כך תיקן אביה את דרכיו - רשאי הוא לישא את בתו ואף אינו זקוק להתרת נדרים, כי לא נדר אלא שאם אביה מרשיע את דרכיו לא ישאנה.

לפני שנים רבות אירע מעשה באדם שנדר נדר כי לא ישא אשה פלונית מפני מעשיו הרעים של אביה. לימים הטיב האב את דרכיו והאיסור בטל, כמבואר במשנתנו. ברם, לאחר מכן שב האב לסורו. האם תקף הנדר משכבר הימים או שמא בטל ואינו עוד? בשאלה מרתקת זו נחלקו גדולי עולם ונימוקיהם עמהם.

הראנ"ח (שו"ת חלק ב' סימן ע"ב) ורבי משה בבנבנשתי (שו"ת פני משה חלק ב' סימן נ"ד) פסקו כי חזר הנודר ונאסר בבית. הנדר לא בטל מן העולם, אלא היתה תקופה שלגביה לא התכוון הנודר, אך הנדר עצמו תקף ועומד שאם אביה רשע - לא ישא את בתו.

הדיר את חבריו מביתו, מכרו ושב וקנאו: ראייה לפסיקתם הביאו ממקרה אחר שהובא בפני הריב"ש (סימן שנו). מעשה בראובן שהדיר את שמעון הנאה לבל יכנס לביתו. שמעון אינו רשאי, איפוא, להכנס לביתו של ראובן. במשנה (ל/א) מבואר כי אם מכר ראובן את הבית רשאי שמעון ליהנות הימנו, מפני שהבית שוב אינו שייך לראובן ואין אדם יכול לאסור על הזולת חפצים שאינם שלו. ברם, נשאל הריב"ש, מה הדין אם ראובן שב וקנה את אותו בית מידי מי שקנאו ממנו? האם שב הנדר ומתעורר ועל שמעון לשוב ולהדיר רגליו מבית זה? או שמא לאחר שבטל הנדר - בטל.

הריב"ש הכריע כי האיסור שב למקומו, כי נדרו של ראובן הוא שכל זמן שהבית שלו - אוסר הוא על שמעון ליהנות ממנו. היתה אמנם תקופה שהבית לא היה שלו אך אין זו עילה לכך שהנדר יתבטל וימוג, אלא כל פעם שבית זה יהיה שלו הנדר מחיל את גדריו. ואף ראייה הביא מן הירושלמי הפוסק כי גם אם נחרב ביתו של ראובן ובנאו מחדש - תקף איסור הנדר ואין אומרים כי בית חדש לפנינו. הרי לנו כי נדרים מסוג זה אינם בטלים גם אם היתה תקופה שבה לא היה להם על מה לחול, וכשם שהורה הריב"ש שנדר איסור ההנאה מביתו של ראובן אינו פג גם אם מכר ראובן את הבית וקנאו, כך גם נדר אי הנישואין לבת הרשע אינו פג אף על פי שלתקופה מסוימת הצדיק הלה את דרכיו ולא היה אסור לו לישא את בתו.

ההבדל בין שני הנדריים: על השוואה זו תמה המשנה למלך (הלכות נדריים פרק ח' הלכה ב') באמצעות הצבת חיץ ברור בין המקרים. נשים נא לב כי הנודר שלא ישא אשה מפני שאביה רשע, הרי בתוך נדרו הוא שילב את **עילת** הנדר. לעומת זאת ראובן שנדר ששמעון לא יהנה מביתו - סתם את דבריו. מעתה, דווקא הנודר שבתוך נדרו הסביר, הטעים והתנה את הנדר בכך שהאב רשע, נדרו תקף רק כל עוד האב רשע ומשהטיב האב את דרכיו פג הנדר ומתבטל, כי הבסיס לנדר, הלא הוא עילתו - נשמט ואיננו. לפיכך גם אם אחר כך ישוב האב להרשע, אין הנודר אסור בביתו כי הנדר שהיה - איננו עוד. שונה הוא המקרה של ראובן שנדר כי שמעון לא יהנה מביתו, ואחר כך מכר ראובן את הבית ושב וקנאו; כשמכר ראובן את הבית לא התבטלה **סיבת** הנדר, אלא היתה תקופה שבה הנדר לא היה **מעשי** אך הוא לא התבטל מפני סיבה. לפיכך, אם שב ראובן וקנה את הבית, אותו הנדר ממשיך לאסור על שמעון ליהנות מבית זה.

כלומר, הראנ"ח והפני משה סברו כי גם הנודר שלא לישא אשה מפני שאביה רשע, עובדת היותו רשע היא הגדרת הנדר בלבד: כל עוד אביה רשע - איני נושא. משכך הרי זה כראובן הנודר ששמעון לא יהנה מביתו, שבכל פעם שבה הבניין שייך לראובן - שמעון אסור הימנו. ואילו המשנה למלך סבר כי הנודר שלא לישא אשה מפני שאביה רשע, **סיבת** הנדר היא היותו רשע ועם הצדיקו את מעשיו בטלה הסיבה לקיום הנדר והוא בטל לחלוטין.

דף סו/ב יפה קורין אותה לכלוכית

שם זה למה

פירש בן יהודה: הבעל טען כי לא ידע שיש בה מומים ומקחו מקח טעות. על כך ענו לו שכיוון ששמה לכלוכית היה לו לברר על מה ולמה ראו לתת שם זה!...

דף סו/ב זילי תבר יתהון על רישא דבבא

שאלת רב...

פעם נדחפה אשה אחת לביתו של רבי אבלי פוסבילר, רבה של וילנא, ושאלה: רבי, מה אבשל לארוחת הצהריים?

ענה לה: לבי ובשלי אטריות.

הנוכחים תמחו על השאלה והתשובה. ביאר להם רבי אבלי: נראה שאשה זו משרתת היא, ושאלה את גבירתה מה לבשל. כעסה ההיא על השאלה וענתה: לבי ושאלי את הרב. תמימה היא באה ושאלה...

לעילוי נשמתהחבר **מרדכי לנגה** ז"ל

בן החבר משה מיכאל ז"ל

נלב"ע כ"ז בכסלו תשמ"ה

תנצב"ההונצח ע"י משפחות **לנגה ורוטנברג** שיחיו

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **עקיבא גור (גרשטנקורן)** ז"ל

ב"ר יצחק ז"ל נלב"ע כ"ז בכסלו תשנ"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה הנכבדה שיחיו

לעילוי נשמת

אבי מורי **צבי שכטר** ז"ל

ב"ר יעקב ז"ל נלב"ע ביום כ"ח בכסלו תשס"ה

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו ידידנו

הר"ר **אריה ישראל וסימה שכטר** שיחיו-חיפה

לעילוי נשמת

מרת **ברכה כץ** ע"ה בת ר' פנחס שתול ז"לנלב"ע כ"ד בכסלו **תנצב"ה**הונצחה ע"י חתנה ובתה ר' **דוד ויהודית יפה** שיחיו

עולים על רכבת הלימוד

חודש ראשון התנסות חינם

קבע עיתים ללימוד <עכשיו> 3029*

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה
מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע
'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחוזים בסיפוק רוחני עצום!

